

Chefsjustitieombudsmannen
Mats Melin

Kritik mot en åklagare vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, för långsam handläggning av en förundersökning där målsäganden var under 18 år m.m.

Anmälan

Advokat AA begärde i en anmälan, som kom in till JO den 17 december 2008, att JO skulle granska åklagares vid Åklagarmyndigheten, åklagarkammaren i Halmstad, handläggning av en förundersökning.

Han uppgav att han var offentlig försvarare för en person, BB, som var misstänkt för sexuellt ofredande. Vid ett förhör med BB den 13 maj 2008 konstaterade han att det som påstods i ärendet inte utgjorde brott och i en skrivelse till åklagarkammaren ett par dagar senare framförde han detta och att förundersökningen därför borde läggas ned. Något beslut i åtalsfrågan förelåg dock inte och hans klient lider svåra yrkesmässiga och psykiska men av att utredningen inte lagts ned. Den 6 november hade han skrivit till Riksåklagaren och begärt att åtgärder skulle vidtas så att ett beslut fattades i ärendet. Riksåklagaren hade överlämnat skrivelsen till Utvecklingscentrum Göteborg.

Utredning

Handlingar i åklagarkammarens ärende AM-47993-08 och utvecklingscentrums ärende ÅM 2008/6670 inforrades och granskades. Följande framkom.

I mars och april 2008 inkom till åklagarkammaren från polisen anmälningar rörande förtal och sexuellt ofredande av personer som var under 18 år. Utredningsåtgärder vidtogs och den 13 maj delgavs BB misstanke om sexuellt ofredande. Efter slutet av maj 2008 syntes inga ytterligare utredningsåtgärder ha vidtagits.

Vice överåklagaren CC överprövade i ett beslut den 22 januari 2009 kammaråklagaren EE:s vid åklagarkammaren i Halmstad indirekta beslut att inte lägga ned förundersökningen och fann inte skäl till ändring. Hon påpekade dock att ärendet borde handläggas med största skyndsamhet och beslut i åtalsfrågan fattas snarast.

Ärendet remitterades till Åklagarmyndigheten för upplysningar och yttrande över handläggningstiden i ärendet.

Åklagarmyndigheten (dåvarande vice riksåklagaren DD) kom in med yttrande, till vilket hade fogats upplysningar från EE.

EE uppgav bl.a. följande beträffande handläggningen från maj 2008 av ärendena K9350-08 och K10830-08 (båda rörande sexuellt ofredande).

Den 5 respektive 6 maj gavs skriftliga direktiv i K 9350-08 och K 10830-08. Därefter hölls ett flertal förhör och samtliga förhör inkom till åklagarkammaren i slutet av maj. Någon gång efter sommaresemestern med anledning av skrivelserna från advokat AA, vilka inkom till åklagarkammaren i juni och augusti 2008, hade jag ett personligt sammanträffande med utredaren för genomgång av utredningsläget. Min bedömning var att ärendet K 9350-08 var juridiskt svårbedömt både vad avsåg rubriceringen av BB:s agerande vad gäller anmälningarna om sexuellt ofredande och även om agerande kunde inrymma ytterligare brottsmisstankar med tanke på innehållet i MSN-konversationen där BB i sin egenskap av lärare lämnat vissa upplysningar. Arbetsituationen på åklagar-kammaren medgav varken innan sommaren eller därefter att jag hade möjlighet att ge ärendet den prioritering som krävdes med hänsyn till målsägandens ålder såvitt avsåg anmälningarna om sexuellt ofredande. Redan i maj månad hade en fjärdedel av kammarens kammaråklagare slutat samtidigt som antalet inkomna ärenden till kammaren hade ökat stort. Arbetsbelastning blev och fortsatte under hösten att vara extremt hård vilket medförde att andra mer prioriterade ärenden hela tiden fick hanteras före. I december 2008 inkom från Utvecklingscentrum i Göteborg, efter anmälan från advokat AA till Riksåklagaren, en begäran om överprövning av mitt indirekta beslut att inte lägga ned förundersökningen. Utvecklingscentrum i Göteborg, som inte fann skäl att ändra mitt beslut, har uttalat att besked huruvida beslut i ärendet har fattats ska lämnas till dem senast den 27 februari 2009. Med anledning av detta har jag den 5 februari 2009 gett utredare muntliga direktiv i ärendet vid ett personligt sammanträffande samt förvissat mig om att utredaren kan arbeta med ärendet så att besked kan lämnas till Utvecklings-centrum inom föreskriven tid. Samtidigt beslutade jag att lägga ned förundersökningen i K 10830-08. Planeringen är att förundersökningen ska vara slutförd senast den 27 februari 2009.

DD upplyste att kammarchefen uppgett att arbetsbördan vid kammaren under år 2008 var så hög att riksåklagaren tillät kammaren att nyrekrytera personal, trots då rådande anställningsstopp. Hon anförde sedan under rubriken bedömning följande.

En åklagare har den 8 april 2008 bedömt att BB var misstänkt för sexuellt ofredande mot en målsägande som var under arton år. Tidsfristen enligt 2 a § förundersökningskungörelsen har således börjat löpa och beslut i åtalsfrågan skulle enligt huvudregeln ha fattats senast den 8 juli 2008. Beslut i åtalsfrågan har ännu inte fattats i denna del. Ytterligare en anmälan mot BB angående sexuellt ofredande mot en målsägande under arton år har inkommit den 23 april 2008. Åklagaren har den 5 februari 2009 beslutat att lägga ned denna förundersökning, utan att BB har delgivits misstanke om brott.

Det kan inledningsvis konstateras att fram till slutet av maj 2008 har åklagaren och polisen arbetat aktivt med ärendet. Under sommaren har den offentliga försvararen inkommit med några skrivelser vilka har föranlett åklagaren att någon gång efter sommaresemestern ha ett personligt sammanträffande med utredningsmannen för en genomgång av utredningsläget. Detta sammanträffande synes inte ha diarieförts eller dokumenterats på annat sätt, vilket i sig är en brist. Med hänsyn till att det vid denna genomgång förflutit mer än tre månader sedan BB bedömdes som skäligen misstänkt hade det varit lämpligt om åklagaren då agerat för att försöka slutföra utredningen mer skyndsamt.

Därefter synes inga utredningsåtgärder ha vidtagits i ärendet förrän den 5 februari 2009 då åklagaren har lämnat muntliga direktiv i ärendet samt förvissat sig om att utredningsmannen kommer att kunna arbeta med ärendet. Åklagarens avsikt är att

fatta beslut i åtalsfrågan i mars 2009. Det är naturligtvis inte tillfredsställande att beslut i åtalsfrågan inte har fattats omkring elva månader efter det att BB bedömts vara skäligen misstänkt, detta inte endast med tanke på målsägandens ålder utan även med hänsyn till den misstänktes yrke.

Åklagaren har angett att anledningen till att hon inte kunnat prioritera ärendet på det sätt som krävs med hänsyn till målsägandenas ålder beror på hennes mycket ansträngda arbetssituation. Åklagaren har anfört att arbetsbelastningen under år 2008 varit extremt hård vilket har medfört att andra mer prioriterade ärenden hela tiden har fått hanteras före det nu aktuella ärendet. Det är inte känt om åklagaren har påtalat för kammarchefen att hon inte hann arbeta med det aktuella ärendet. Det är naturligtvis viktigt att chefen uppmärksammas när det uppkommer svårigheter av sådant slag.

Jag kan bekräfta kammarchefens bild av att arbetssituationen vid kammaren under år 2008 var mycket ansträngd. Precis som kammarchefen har påpekat gjorde riksåklagaren ett undantag från det då rådande anställningsstoppet och tillät kammaren att nyrekrytera personal.

Avslutningsvis vill jag peka på att Åklagarmyndigheten på olika sätt arbetar med att förkorta handläggningstiderna. Som exempel kan nämnas att riksåklagaren och rikspolischefen vid ett gemensamt chefsmöte under hösten 2008 påtalat att handläggningstiderna i ungdomsmål och mål med målsäganden under 18 år måste förbättras.

AA yttrade sig över remissvaret. Därefter inhämtades att åtal väcktes i ärendet den 23 mars 2009.

Bedömning

En förundersökning ska enligt 23 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken bedrivas så skyndsamt som omständigheterna medger. Om målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år, det anmälda brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader ställs det i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948, FUK) upp ett särskilt krav på skyndsamhet. En sådan förundersökning ska också vara avslutad och beslut i åtalsfrågan fattat så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Denna tidsfrist får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Av utredningen framgår att BB den 8 april 2008 antecknades som skäligen misstänkt för sexuellt ofredande. Målsäganden var under 18 år. Beslut i åtalsfrågan skulle därmed, med iakttagande av tremånadersfristen i 2 a § FUK, ha fattats senast den 8 juli 2008. Åtal väcktes dock först den 23 mars 2009, således drygt 8 månader senare.

Som Åklagarmyndigheten framhållit har utredningsarbetet bedrivits aktivt fram till slutet av maj månad 2008. EE har uppgett att hon sedan, efter sommaren 2008, hade ett möte med utredningsmannen. Några direktiv synes emellertid inte ha getts då. Därefter vidtogs inga utredningsåtgärder förrän i början av februari 2009 och under februari och mars 2009 slutfördes förundersökningen. EE har förklarat avbrottet i handläggningen med att arbetssituationen vid kammaren var sådan att hon inte hann med ärendet utan behövde prioritera andra ärenden. Hon har dock inte uppgett att hon informerat kammarchefen om detta förhållande.

En förundersökning som denna, med det särskilda krav på skyndsamhet och den tidsfrist som gäller, ställer stora krav på aktivitet från åklagarens sida. Det är, även med beaktande av den arbetssituation som rått vid åklagarkammaren, helt oacceptabelt att en sådan utredning, under så lång tid som det här varit fråga om, blir liggande utan åtgärd. EE borde ha drivit utredningen framåt med betydligt större aktivitet och – när hon insåg att gällande skyndsamhetskrav inte kunde upprätthållas och att tidsfristen inte skulle kunna iakttas – ha påtalat för kammarchefen att hon inte hann med utredningen. Sammanfattningsvis är jag starkt kritisk till hennes handläggning av ärendet i detta avseende.

Vad som i övrigt framkommit i ärendet föranleder inte någon ytterligare åtgärd eller något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas.